

Welke impact hebben deelinitiatieven op mensen in een kwetsbare positie? (1/3)

We bekijken de sociale, economische, ruimtelijke en ecologische aspecten van delen in een buurt.

Wat zijn de positieve effecten?

meer info: samenlevingsopbouw-antwerpstad.be

Netwerk

De kleinschalige deelinitiatieven in het buurtwerk zijn een vlotte opstap om **mensen te leren kennen**. Je zit samen aan tafel, je sorteert samen spullen of je zaait samen. Mensen komen tevens **in contact met andere organisaties of diensten**.

Gemeenschap

Het creëert een gemeenschap tussen onbekenden waar het wederzijds **vertrouwen gestimuleerd** wordt. Het bevordert het thuisgevoel. De relaties stoppen niet bij het deelinitiatief. Mensen leren elkaar kennen en **delen ook verder buiten** de deelwinkel of de samentuin. Iemand stelt haar garage beschikbaar voor de fiets van een buurvrouw. Mensen in een atelier brengen wol voor elkaar mee. Of iemand gaat tijdelijk met het hondje van iemand anders wandelen. Dit samenleven biedt kansen om **kwesties of claims bespreekbaar te maken**.

Iets betekenen

Mensen worden in een deelinitiatief aangesproken op **wat ze kunnen** zoals materiaal binnenbrengen of sorteren, afwassen of iets herstellen. Mensen worden **aangesproken op hun kracht** en niet op wat ze niet kunnen. Het is tevens ook een plaats waar je heel vlot **van elkaar leert** zoals in een atelier. De context zorgt ervoor dat mensen elkaar vertrouwen en vlot kennis doorgeven. En je bent niet enkel betekenisvol voor elkaar maar ook voor je buurt omdat meer mensen deugd hebben van het deelinitiatief. Je ziet dat mensen hun zelfvertrouwen toeneemt. Veel mensen nemen een ambassadeursrol op.

Gemeenschappelijke ruimte wordt meer gemeenschappelijk goed

Mensen komen door de deelinitiatieven op andere plaatsen in hun buurt. Zo ontstaat er een nieuwe verhouding met die ruimte of lokalen. Ze worden een stuk gemeenschappelijk goed. Dit kan een braakliggend terrein zijn in een wijk waarop je gaat tuinieren of een lokaal zijn van een huisvestingsmaatschappij of een parochiezaal die je ook op andere momenten kan huren.

Nieuwe ontmoetingsplaatsen

De ontmoetingsfunctie van plaatsen in een buurt wordt versterkt. De schoolpoort kan een onderbenutte ontmoetingsfunctie hebben omdat er te weinig plaats is of te druk verkeer. Door aan de schoolpoort kinderboeken te delen versterk je de ontmoetingsfunctie. Een straatbib aan iemands gevel creëert een nieuwe plek waar mensen elkaar ontmoeten.

Uitgaven verminderen

Door zaken te delen worden je kosten beperkt. Samen koken uit een samentuin of met voedseloverschotten, spaart een maaltijd uit die je voor jezelf moet koken. Uit een deelwinkel kan je gratis spullen meenemen. Kapotte kleren kan je herstellen in een atelier zodat je er geen nieuwe moet kopen. Je kan je fiets zelf repareren omdat je er een ruimte, het materiaal en er de hulp voor krijgt.

Toegang tot goederen of diensten die te duur zijn om zelf te betalen

In een atelier kan je (kwalitatief) materiaal gebruiken dat je zelf niet hebt. Je kan goede boeken lezen of voorlezen zonder dat je ze zelf moet kopen. Je krijgt hulp om je fiets te herstellen waarvoor je niet of heel beperkt betaalt.

Minder last van het 'niet hebben'

Iets niet kunnen betalen is zwaar in een samenleving waarin bezit het hoogste goed is. De deelinitiatieven creëren een andere cultuur waarin 'kopen' de laatste optie is. We werken hoofdzakelijk met gekregen of gratis materiaal. Niet uit noodzaak maar uit principe om zaken niet weg te gooien of opnieuw te gebruiken. Doordat je ook kwalitatieve dingen gratis kan gebruiken of meenemen ervaar je dat zaken niet altijd geld moeten kosten om een waarde te hebben. Je geluk wordt minder afhankelijk van de prijs van wat je hebt.

Materiaal beperken

Deelinitiatieven voorkomen dat er teveel weggegooid wordt door ze te herstellen of weg te geven. Mensen ervaren dat 'tweedehands' niet vies is.

Erkenning voor bestaande en vernieuwde milieuvriendelijke en duurzame consumptiepraktijken

Mensen in een kwetsbare positie krijgen nogal eens het verwijt dat ze teveel plastic en niet-duurzame materialen (moeten) kopen. Terwijl sommigen specialisten zijn in het hergebruik van materiaal en het besparen op uitgaven. Deelinitiatieven creëren een andere cultuur rond hergebruik. Het haalt de schaamte er af en zet trots in de plaats. Het maakt duurzaamheid bespreekbaar in een school of bij een groep in het buurtwerk. Mensen geven elkaar tips.

Is delen altijd positief voor mensen in een kwetsbare positie? (2/3)

We bekijken de sociale, economische, ruimtelijke en ecologische aspecten van delen in een buurt.

Welke vragen stellen we ons?

Altijd digitale netwerken?

Kunnen deelinitiatieven bestaande uitsluiting, discriminatie en isolement versterken doordat ze zich baseren op **bestaande netwerken** en vaak **digitaal** zijn? Mensen in een kwetsbare positie missen vaak (digitale) netwerken.

Niet gelijkwaardig?

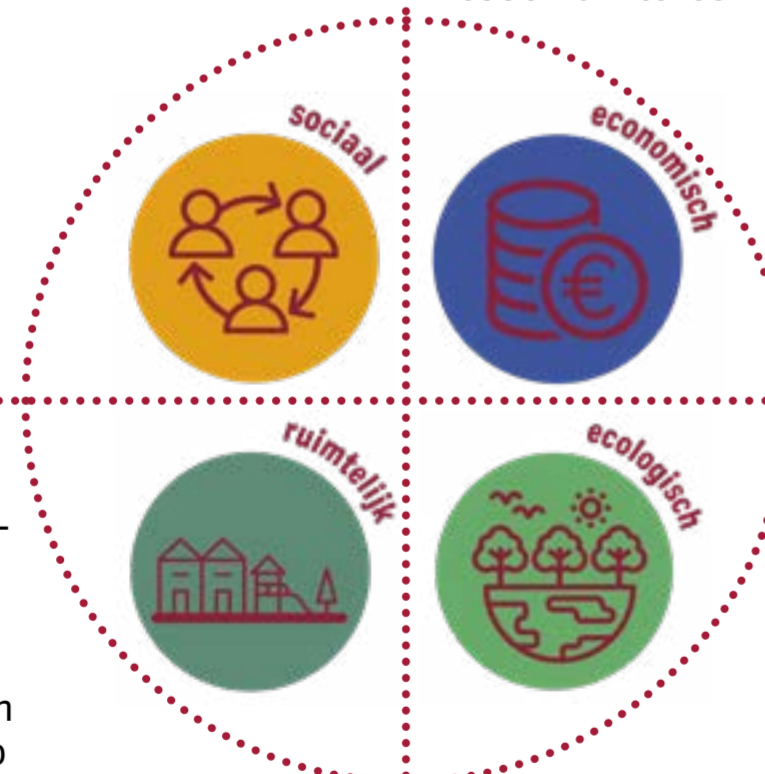
Hoe voorkom je dat mensen zich **niet gelijkwaardig gedragen** in een deelinitiatief? In diverse netwerken kan het, dat 'geven en nemen' tot die wanverhouding leidt. Zo zijn het altijd dezelfde mensen die 'geven' en altijd dezelfde mensen die moeten 'nemen'. Dat geeft mensen het gevoel dat ze in 'schuld' staan bij anderen. Dit is voor niemand fijn en het verzwakt je positie.

Is het sociale altijd nodig?

Kunnen mensen in een kwetsbare positie betrokken worden als je geen aandacht hebt voor **het sociale aspect van delen**?

Van wie is de openbare ruimte?

Wat als deelinitiatieven met een winst oogmerk **de openbare ruimte toe-eigenen** om te delen? Maar tegelijk diezelfde openbare ruimte minder toegankelijk maken bvb. voor mensen met een beperking zoals deelsteps op de stoep.

Betaalbaarder?

Kunnen commerciële deelinitiatieven **betaalbaarder** worden **voor mensen in een kwetsbare positie**? Wat is daarvoor nodig? Kan je korting krijgen als je een verhoogde tegemoetkoming hebt?

Werkbaar werk?

Welk effect hebben deelsystemen op de **tewerkstellingskansen** van mensen in een kwetsbare positie? Lereren mensen competenties die ze op de arbeidsmarkt kunnen gebruiken? De deeleconomie zegt dat ze mensen hun inkomstroom diversifieert en nieuwe types van werk creëert. Is het een nieuwe vorm van 'onzeker en slecht' werk? Of bieden ze overlevingsstrategieën voor mensen in preciaire situaties?

Misbruik?

Met welke afspraken voorkom je dat mensen behoefte hebben om **teveel mee te nemen** of er een **handeltje** van maken? Is dit misbruik of een slimme vorm van overleven?

Is hergebruik van slecht materiaal duurzaam?

Wat betaalbaar is, is vaak niet het meest duurzaam. Is **hergebruik van slecht materiaal** altijd duurzaam?

Milieuonrechtvaardigheid?

Mensen in een kwetsbare positie staan niet bekend om hun ecologische levensstijl. Toch gebruiken ze vaak veel minder natuurlijke hulpbronnen op, omdat ze klein wonen, veel hergebruiken, geen auto hebben of niet op reis gaan. Toch zou duurzaamheid ook voor hen interessanter kunnen zijn. Vaak worden ze meer blootgesteld aan de gevolgen van vervuiling en klimaatverandering. En ze dragen proportioneel meer de lasten dan de lusten van de milieubevorderende maatregelen van de overheid. Hoe kunnen we **milieuonrechtvaardigheid** beter aanpakken zodat mensen meer de lusten dan de lasten hebben van milieubevorderende maatregelen van het beleid?

Hoe kan je deze impact versterken voor mensen in een kwetsbare positie? (3/3)

We bekijken hoe de buurtwerken de sociale, economische, ruimtelijke en ecologische aspecten van delen in een buurt probeerden te versterken.

Besteed veel aandacht aan het sociale aspect van je deelinitiatief. Zorg dat mensen **elkaar leren kennen**. De ervaring van de buurtwerken is dat mensen in een kwetsbare positie dit een heel belangrijk aspect vinden van delen.

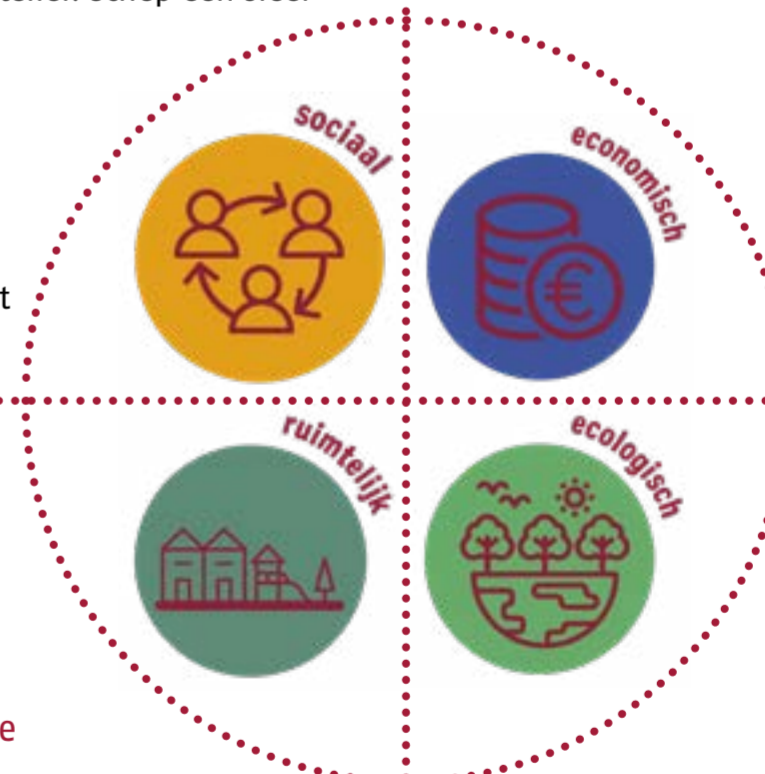
- Zet een **sfeer** neer van **ont-moeten en vertrouwen**. Zorg ervoor dat iedereen de garantie krijgt om respectvol behandeld te worden.
- Vertrek vanuit een **groep** die van elkaar verschilt op het vlak van inkomen, herkomst en leeftijd. Als je vertrekt van een groep die sterk op elkaar lijkt is het moeilijker om andere mensen te betrekken. Zorg ook dat je groep open blijft. Zoek steeds naar nieuwe mensen.
- **Fysieke aanspreekpersonen** zijn erg belangrijk. Denk aan iemand aan de deur bij een onthaal. Of iemand die rondloopt en gesprekken doet. Of een vaste vrijwilliger die verantwoordelijk is voor het onthaal van nieuwe mensen.
- Zorg dat iemand **voor verbinding** kan **zorgen**: gemeenschappelijkheden vinden tussen mensen en hen aan elkaar voorstellen.
- Zorg dat er op je deelinitiatief **plaatsen zijn waar je kan samenzitten** om te praten, iets te eten of te drinken. Zo voorzie je ook fysieke ruimte om te ontmoeten.
- **Beperk** zoveel mogelijk deelinitiatieven met **éénmalige contacten**. Zorg ervoor dat mensen kunnen terugkomen. En relaties kunnen opbouwen.
- **Ga moeilijke onderwerpen niet uit de weg**. Zorg ervoor dat claims en kwesties bespreekbaar zijn.
- Blijf ver weg van 'liefdadigheid'. **Wederkerigheid** is erg belangrijk.
- Spreek mensen aan op hun **vaardigheden en interesses**.
- Laat zien wat mensen maakten in een atelier. Schep een sfeer waarin je **trots** mag zijn.
- Gebruik je deelinitiatief om mensen **in contact** te brengen **met andere organisaties of diensten** in je wijk. En ken je sociale kaart wanneer mensen vragen hebben.
- Geef mensen **tijd**.
- Gebruik **naametiketten** als de groep niet te groot is.

'**Wat kost het?**' is een belangrijke vraag als je een beperkt budget hebt. Vaak is het ook een kwestie waar veel schaamte rond hangt. Zorg er dus voor dat je deelinitiatief geen extra kosten geeft, en integendeel: iets opbrengt.

- Let er op dat mensen **geen extra kosten** hebben door je deelinitiatief. Een gratis drankje of hapje (ook voor de kinderen).
- **Leg** mensen **goed en herhaaldelijk uit** wat mogelijke kosten kunnen zijn.
- Geef mensen kansen om **zelf dingen bij te leren** zodat ze kosten kunnen besparen zoals een fiets of kleren herstellen, een meubel maken of tuinieren.
- Zorg dat het materiaal dat je deelt **kwalitatief** is, zodat het een meerwaarde is dat mensen ze samen kunnen gebruiken.

Mensen wonen vaak klein. Hebben zelf weinig binnen- en buitenruimte en beschouwen de publieke ruimte niet meer als **gemeenschappelijk**. Kan je deelinitiatief mensen **meer mede-beheerder** maken van publieke en gemeenschappelijke ruimtes?

- Organiseer je deelinitiatief op **niet vanzelfsprekende locaties** zodat mensen er eens kunnen komen. En er ook kunnen komen als mede-organisator. Denk aan parochiecentra, dienstencentra, aan schoolpoorten, op pleintjes of in een moskeevereniging.
- Denk na hoe je van bestaande locaties meer **een ontmoetingsplaats** kan maken. Wat is daarvoor nodig? Kan je met je deelinitiatief daar op inspelen?

Hoe kunnen we **milieuonrechtvaardigheid tegengaan** met een deelinitiatief?

- Stel jezelf de vraag. Is mijn deelinitiatief **toegankelijk** voor mensen in een kwetsbare positie?
- Zorg ervoor dat je deelinitiatief duurzaamheid op verschillende niveaus bespreekbaar maakt met mensen in een kwetsbare positie. **Welke milieubevorderende maatregelen zouden echt goed zijn voor hen? Welke behoeften hebben zij?** Hoe kunnen organisaties, diensten en overheid daar op inspelen?